

Ісакова Є. П.,

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри філології та перекладу

Київського національного університету технологій та дизайну

СПЕЦИФІКА СУБДИСКУРСУ АВТОМАТИЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА

Анотація. Стаття присвячена виявленню специфічних рис англійського субдискурсу автоматизації виробництва. Актуальність дослідження зумовлена розвитком промислової корпорації українських підприємств із зарубіжними, що вимагає володіння англійською термінологією, яка структурує субдискурс автоматизації виробництва, та розуміння її особливостей.

Мета статті полягає у виявленні специфіки термінологічних одиниць англійського субдискурсу автоматизації виробництва. У цьому контексті автор статті з'ясував сутність промислового дискурсу та підпорядкованого йому субдискурсу автоматизації виробництва, а також схарактеризував лінгвістичні особливості англійського субдискурсу автоматизації виробництва.

У статті субдискурс автоматизації виробництва трактується як такий, що підпорядкований промислому дискурсу, котрий наголошує на технологіях, які створюють ефективність та продуктивність, та є специфічною формою комунікації та обговорення, яка характеризується використанням термінів, понять, мовних конструкцій та структур, що є типовими для певної галузі промисловості або виробництва. Цей вид дискурсу використовується фахівцями, працівниками та дослідниками в індустріальних галузях для обговорення питань, пов'язаних з технічними процесами, виробництвом, технологіями та іншими аспектами, що стосуються промислового виробництва.

Під час аналізу термінології автоматизації виробництва автором статті встановлено, що ця лексика включає терміни на позначення автоматизації виробництва, підвищення продуктивності, якості та безпеки виробництва.

З'ясовано, що 99,8% термінів, які реалізують субдискурс автоматизації виробництва є багатокomпонентними. До найбільш уживаних лексем субдискурсу автоматизації виробництва належать *systems, activities, control, technological, industrial, diagnostics, equipment, safety, engineering*, які вербалізують та характеризують основні напрями діяльності у цій сфері.

Ключові слова: лексика, промисловий дискурс, семантика, субдискурс автоматизації виробництва, термін.

Постановка проблеми. Сучасний світ надзвичайно динамічний і сьогодні він переживає період інтенсивного технологічного розвитку, який найбільше впливає на сферу виробництва та промисловість. Поняття автоматизації виробництва набуло великого значення в останні десятиліття і вплинуло на різні аспекти економіки та технологій.

Автоматизація виробництва як стратегічний фактор полягає у впровадженні систем та технологій, які дозволяють виробництву працювати більш ефективно, швидко і безпечно, знижуючи людську залежність та помилковість. Вона стала ключовим елементом конкурентоспроможності для багатьох промислових секторів, тому вивчення специфіки субдискурсу автоматизації виробництва, що підпорядкований промислому дискурсу, є нині надзвичайно актуальним.

Промисловий дискурс наголошує на технологіях, які створюють ефективність та продуктивність, та є специфічною формою комунікації та обговорення, що характеризується використанням термінів, понять, мовних конструкцій та структур, які є типовими для певної галузі промисловості або виробництва. Цей вид дискурсу використовується фахівцями, працівниками та дослідниками в індустріальних галузях для обговорення питань, пов'язаних з технічними процесами, виробництвом, технологіями та іншими аспектами, що стосуються промислового виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дискурс знаходиться тривалий час у полі зору фахівців різних наукових галузей, зокрема філологів. Ґрунтовною у цьому напрямі є монографія К. Серажим, у якій дискурс розглядається як соціолінгвальне явище [1]. Розвідки Л. Науменко присвячено конститuentам сучасного англійського бізнес-дискурсу [2]. Явище синонімії в термінології бізнесу [3] та способи морфологічного словотвору в сучасній англійській мові бізнесу [4] розглянуто у роботах О. Розводовської. Дискурс як інтерактивна комунікативна діяльність вивчали О. Романюк [5] та І. Ситник [6].

Як засвідчує аналіз останніх досліджень різних типів дискурсу, існує безліч студіювань у цьому напрямі, які мають переважно узагальнений характер. Водночас досліджень, присвячених вивченню окремих субдискурсів, виявлено не так багато, наприклад, судові субдискурси було виокремлено у роботах М. Зайцевої [7] та Л. Пелепейченко [7; 8], критичний субдискурс розглянуто в статті Т. Петрової [9]. Спортивний медіадискурс як один з видів субдискурсів досліджено І. Регушевською [10].

У цьому контексті постає важливим питання вивчення англійського субдискурсу автоматизації виробництва як частини промислового дискурсу, з огляду на те, що розвиток економіки вимагає співпраці із закордонними підприємствами, а тому вітчизняним підприємствам необхідні фахівці, що володіють відповідною термінологією англійською мовою.

Мета статті полягає у виявленні специфіки англійського субдискурсу автоматизації виробництва, задля чого необхідно з'ясувати сутність промислового дискурсу та підпорядкованого йому субдискурсу автоматизації виробництва; схарактеризувати лінгвістичні особливості англійського субдискурсу автоматизації виробництва.

Вклад основного матеріалу. Вивчення англійських мовних одиниць, що реалізують субдискурс автоматизації виробництва, має велике значення для підприємств, які мають партнерів закордоном. Основні характеристики субдискурсу автоматизації виробництва включають спеціалізовану термінологію, тобто використання спеціальних технічних термінів:

– *Automobile Optical Electronics* – автомобільна оптоелектроніка;

– *Routing Technology for Integrated Circuits Production* – маршрутна технологія виготовлення інтегральних мікросхем;
 – *Architecture of Distributed Data Processing* – архітектура розподіленої обробки даних [11; 13; 15].

Ці терміни допомагають точно ідентифікувати та обговорювати технічні аспекти промислового процесу.

Слід зазначити, що субдискурсу автоматизації виробництва властива формалізована мова та граматична точність, оскільки чіткість важлива для розуміння технічних питань, тому у цьому контексті слід розуміти англійські терміни на позначення діагностики та контролю якості у виробництві:

– *Diagnostics and Quality Control* – діагностика та контроль якості;

– *Diagnostics and Quality Management of Products and Technologies* – діагностика та управління якістю виробів і технологій;

– *Diagnostics and Management of Technological Systems* – діагностика та управління технологічними системами [12; 14; 15].

Аналізований дискурс зорієнтований на факти, тому важливо надавати обґрунтовані докази, оскільки виробничі рішення можуть мати серйозні наслідки, як-от загрозу робітникам та підприємству:

– *Automated Analysis of Control Systems* – автоматизований розрахунок систем керування;

– *Civil Protection in Emergency Situations and Prevention of Consequences* – захист населення від надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків;

– *Identification and Diagnostics of Objects and Control Systems* – ідентифікація та діагностика об'єктів і систем керування [11; 12; 15].

Використовуючи субдискурс автоматизації виробництва, слід зважати на специфіку аудиторії, яка має технічні знання та розуміє специфіку галузі. Субдискурс автоматизації виробництва може використовуватися у наукових дослідженнях, технічних специфікаціях, робочих документах, консультаціях між фахівцями тощо. Він допомагає учасникам виробничих галузей ефективно спілкуватися та розв'язувати технічні проблеми, обмінюватися ідеями, інформацією та поглядами на теми, пов'язані з впровадженням автоматизаційних технологій та систем в промисловість та виробництво.

Дискусія в цьому контексті може охоплювати різноманітні теми, як-от технологію автоматизації, що включає такі одиниці, як:

– *robotic manipulators* – роботи-маніпулятори;
 – *CNC machines* – CNC-машини;
 – *automated control systems* – автоматизовані системи керування;

– *Quantum, Optical and Magnetic Effect Equipment* – прилади на квантових, оптичних, магнітних ефектах;

– *Ultra High Frequency and Quantum Equipment* – надвисокочастотні та квантові прилади;

– *Electronic Equipment based on Semiconductor Compounds* – електронні прилади на основі напівпровідникових сполук [11; 13; 15].

Розгляд можливостей автоматизації для підвищення продуктивності, якості та безпеки виробництва, а також зменшення витрат на працю реалізують ефективність та вигоди підприємства, які вербалізуються в аналізованому дискурсі такими термінами, як:

– *Management Systems and Production Automation* – системи управління та автоматизація виробництва;

– *Quality Control Systems* – системи управління якістю;

– *Enterprise Statistics* – статистика підприємства;

– *Establishment-Type Statistics* – статистика підприємства галузі [12; 14; 15].

Зі свого боку, виклики, обмеження, соціальні аспекти та безпека полягають в аналізі труднощів та перешкод, які можуть виникнути під час впровадження автоматизації, таких як вартість обладнання, необхідність навчання персоналу, питання безпеки:

– *Fire and Industrial Safety* – пожежна та промислова безпека;

– *Insurance* – страхування;

– *Technological Information Protection and Network Security* – технічні засоби захисту інформації та мережева безпека;

– *Networks Software and Hardware, Information Security* – апаратне та програмне забезпечення мереж і захист інформації;

– *Protection of Infocommunication Objects from Unauthorized Access* – захист об'єктів інфокомунікації від несанкціонованого доступу;

– *Civil Protection in Emergency Situations and Prevention of Consequences* – захист населення від надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків;

– *Civil Protection in Emergency Situations, Radiation Protection* – захист населення та об'єктів у надзвичайних ситуаціях, радіаційна безпека [11; 13; 15].

Доступний нам корпус матеріалу дозволив виявити, що у структурному аспекті терміни, які реалізують субдискурс автоматизації виробництва, майже всі складаються з двох і більше компонентів (99,8%) і лише два терміни представлені однією одиницею – *Insurance* – страхування та *Automatics* – Автоматика [15].

Семантичний аналіз виокремлених одиниць за допомогою онлайн сервісу Istio засвідчує, що лексема *systems* є найбільш вживаною, що складає 3,2% згадувань, далі в аспекті частотності виокремлено лексеми *automation, equipment, safety, engineering*, що становлять по 1,4% згадувань кожна, *activities, control, technological, industrial, diagnostics* – по 1,1% кожна. Інші лексичні одиниці складають менше як 1% (*technology, microelectronic, production, automated, analysis, economic, optimization, processing, automatics, enterprise, human, health, modelling* та ін.).

Семантика найбільш уживаних лексем субдискурсу автоматизації виробництва *equipment, safety, engineering* (обладнання, безпека, інжиніринг) маніфестує основні напрями діяльності у цій сфері, а одиниці *activities, control, technological, industrial, diagnostics* (діяльність, контроль, технологічний, виробничий, діагностика) надають додаткової інформації про характер цієї діяльності. Зі свого боку, лексеми, що складають менше як 1% частотності вживання, є не менш важливими, адже вони уточнюють процес виробництва: *technology, microelectronic, production, automated, analysis, economic, optimization, processing, automatics, enterprise, human, health, modelling* (технологія, мікроелектроніка, виробництво, автоматизація, аналіз, економіка, оптимізація, обробка, автоматика, підприємство, людина, здоров'я, моделювання). Примітним є те, що одиниці *automatics* та *human*, які у межах субдискурсу автоматизації виробництва виступають антонімами, належать до групи менш вживаних одиниць, що структурують аналізований субдискурс.

Як вже зазначалося, субдискурс автоматизації виробництва може відбуватися як серед фахівців у галузі виробництва та технологій, так і серед громадськості та політиків, оскільки автоматизація виробництва є важливою темою, яка впливає на багато аспектів сучасного суспільства. Для реалізації цієї концепції необхідне глибоке розуміння специфічної лексики та термінології, пов'язаної з автоматизацією виробництва, оскільки володіння англійською мовою сприяє підвищенню професійної компетентності працівників у сфері виробництва та інженерії. Знання термінів та концепцій, пов'язаних з автоматизацією, дозволяє спеціалістам ефективно спілкуватися, розуміти та використовувати нові технології, а також вирішувати завдання, пов'язані з автоматизованими системами. Окрім того, автоматизація виробництва дозволяє досягти високої якості продукції завдяки точному контролю та моніторингу процесів. Однак для ефективного використання автоматизованих систем необхідно розуміти їхню роботу та можливості. У цьому контексті знання англійської лексики, пов'язаної з автоматизацією, допомагає забезпечити стабільну та високу якість виробництва.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У сучасному світі автоматизація виробництва є ключовою складовою успіху підприємств і галузей. Для досягнення високої продуктивності та якості виробництва необхідно розуміти лексику та термінологію, пов'язану з цією галуззю. Вивчення цих понять допомагає підвищити професійну компетентність, забезпечити якість виробництва, підвищити конкурентоспроможність та сприяти технологічному розвитку. Тому, вивчення англійської термінології автоматизації виробництва є необхідним та важливим завданням для спеціалістів у цій галузі.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні структурно-семантичних особливостей термінології кібербезпекового дискурсу.

Література:

1. Серажим К.С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектура, варіативність [на матеріалах сучас. газ. публіц.]: моногр. / За ред. В. Різуна / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 392 с.
2. Науменко Л.П. Конституенти сучасного англомовного бізнес-дискурсу. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 43 (3). С. 115–123.
3. Розводовська О.В. Явище синонімії в термінології бізнесу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2011. Вип. 20. С. 259–267.
4. Розводовська О.В. Способи морфологічного словотвору в сучасній англійській мові бізнесу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2009. Вип. 11. С. 328–233.
5. Романюк О.С. Дискурс як інтерактивна комунікативна діяльність. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2016. С. 149–152.
6. Ситник І.В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2020. С. 123–126.
7. Зайцева М.О. Еволюція судового дискурсу США: когнітивно-комунікативні аспекти. Запоріжжя-Харків: Факт, 2021. 114 с.
8. Зайцева М., Пелепейченко Л. Специфіка нарративу в судовому дискурсі США. *Лінгвостилістичні студії*. 2021. Вип. 14. С. 46–60.
9. Петрова Т. Жанрові типи рецензій на термінологічні словники. *Лінгвостилістичні студії*. 2019. Вип. 11. С. 124–135.
10. Регушевська І.А. Вплив спортивних інформаційних приводів на головні функції спортивного медіадискурсу в умовах військової агресії в Україні. *International scientific conference, Riga, the Republic of Latvia, July 29–30, 2022*. С. 364–368.
11. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
12. Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>
13. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press, 2003. 499 p.
14. *The Longman Business English Dictionary*. Pearson Education Limited, 2007. 594 p.
15. Англійсько-українські словники / упор. А. Рисін, В. Старко та ін. 2011–2020. URL: <https://e2u.org.ua>

Isakova Yu. Specifics of the production automation sub-discourse

Summary. The article is devoted to identifying specific features of the English-language sub-discourse of production automation. The relevance of the research is due to the development of the Industrial Corporation of Ukrainian enterprises with foreign ones, which requires knowledge of English terminology, which structures the sub-discourse of production automation, and understanding of its features.

The purpose of the article is to identify the specifics of terminological units of the English sub-discourse on production automation. In this context, the author of the article found out the essence of the industrial discourse and the subordinate sub-discourse of production automation, as well as describe the linguistic features of the English sub-discourse of production automation.

In the article, the sub-discourse of production automation is interpreted as subordinated to industrial discourse, which focuses on technologies that create efficiency and productivity, and is a specific form of communication and discussion, which is characterized by the use of terms, concepts, language constructions and structures that are typical for a particular industry or production. This type of discourse is used by professionals, workers, and researchers in industrial fields to discuss issues related to technical processes, manufacturing, technology, and other aspects related to industrial production.

When analyzing the terminology of production automation, the author of the article found that this vocabulary includes terms for automating production, improving productivity, quality and safety of production. It was found that 99.8% of the terms that implement the production automation sub-discourse are multicomponent.

The most commonly used tokens of the production automation sub-discourse include *systems, activities, control, technological, industrial, diagnostics, equipment, safety, engineering*, which verbalize and characterize the main areas of activity in this area.

Key words: vocabulary, industrial discourse, semantics, sub-discourse of production automation, term.